Europaparlamentet
2014-2019

ANTAGNA TEXTER

P8_TA(2017)0045

Guatemala, särskilt situationen för människorättsförsvarare

Europaparlamentets resolution av den 16 februari 2017 om Guatemala, särskilt situationen för människorättsförsvarare (2017/2565(RSP))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

– med beaktande av den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna och FN:s människorättskonventioner och tillhörande fakultativa protokoll,

– med beaktande av Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna, den europeiska sociala stadgan och EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna,

– med beaktande av det europeiska samförståndet om utveckling från december 2005,

– med beaktande av sina tidigare resolutioner om kränkningar av de mänskliga rättigheterna, bland annat sina resolutioner om debatter om fall av kränkningar av de mänskliga rättigheterna samt av demokratiska och rättsstatliga principer,

– med beaktande av sina resolutioner av den 15 mars 2007 om Guatemala[1] och av den 11 december 2012[2] om avtalet om upprättande av en associering mellan EU och Centralamerika,

– med beaktande av underutskottets för mänskliga rättigheter besök till Mexiko och Guatemala i februari 2016 och dess slutrapport,

– med beaktande av rapporten från delegationen för förbindelserna med länderna i Centralamerika om delegationens besök till Guatemala och Honduras den 16–20 februari 2015,

– med beaktande av sin resolution av den 21 januari 2016 om EU:s prioriteringar för mötena i FN:s råd för mänskliga rättigheter under 2016[3],

– med beaktande av rapporten från FN:s särskilda rapportör om de globala hoten mot människorättsförsvarare och om situationen för kvinnliga människorättsförsvarare,

– med beaktande av årsrapporten 2016 från FN:s högkommissarie för mänskliga

---

1 EUT C 301 E, 13.12.2007, s. 257.
2 EUT C 434, 23.12.2015, s. 181.
3 Antagna texter, P8_TA(2016)0020.

rättigheter om verksamheten för dennes kontor i Guatemala,

– med beaktande av det besök som EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter nyligen avlade i Guatemala,

– med beaktande av FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter från 1966,

– med beaktande av EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati (2015–2019),

– med beaktande av EU:s färdplan för dialog med det civila samhället i partnerländer 2014–2017,

– med beaktande av EU:s riktlinjer för skydd av människorättsförsvarare och den strategiska ramen för mänskliga rättigheter som innehåller åtaganden om att engagera sig för människorättsförsvarare,

– med beaktande av resolution 26/9 av den 26 juni 2014 från FN:s råd för mänskliga rättigheter i vilken människorättsrådet beslutade att inrätta en öppen mellanstatlig arbetsgrupp som ska utveckla ett internationellt, rättsligt bindande instrument för reglering av transnationella och andra företags verksamhet inom ramen för människorätt,

– med beaktande av Internationella arbetsorganisationens konvention om ursprungsfolk och stamfolk i självstyrande länder från 1989 (ILO-konvention nr 169),

– med beaktande av människorättsklausulerna i associeringsavtalet mellan EU och Centralamerika och partnerskaps- och samarbetsavtalet mellan EU och Centralamerika, som varit i kraft sedan 2013,

– med beaktande av det fleråriga vägledande programmet för Guatemala 2014–2020, och dess engagemang för att bidra till konfliktlösning, fred och säkerhet,

– med beaktande av Europeiska unionens stödprogram till rättsväsendet i Guatemala, i synnerhet SEJUST,

– med beaktande av domen från 2014 från den interamerikanska domstolen för de mänskliga rättigheterna i målet Human rights defenders et al. mot Guatemala, och rapporten från den interamerikanska kommissionen för de mänskliga rättigheterna om situationen för de mänskliga rättigheterna i Guatemala (OEA/Ser.L/V/II. Doc. 43/15) av den 31 december 2015,

– med beaktande av artikel 25 i arbetsordningen för den interamerikanska kommissionen för de mänskliga rättigheterna om mekanismen för försiktighetsåtgärder,

– med beaktande av rådets slutsatser om demokratistöd i EU:s yttre förbindelser från 2009,

– med beaktande av rådets riktlinjer om mänskliga rättigheter och internationell humanitär rätt från 2009,

– med beaktande av uttalandet av den 9 december 2016 av den höga representanten Federica Mogherini på Europeiska unionens vägnar med anledning av människorättsdagen den 10 december 2016,

– med beaktande av Europeiska utrikestjänstens talespersons uttalande av den 17 augusti 2016 om människorättsförsvarare i Guatemala,

– med beaktande av Santo Domingo-förklaringen från ministermötet EU–CELAC den 25–26 oktober 2016,

– med beaktande av uttalandet av den 1 februari 2017 från Grupp 13 om att stärka rättsstaten och kampen mot korruption och straffrihet,

– med beaktande av artiklarna 2, 3.5, 18, 21, 27 och 47 i fördraget om Europeiska unionen och artikel 208 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

– med beaktande av artikel 135 i arbetsordningen, och av följande skäl:

A. Guatemala är EU:s tredje största mottagare av bilateralt utvecklingsbistånd i Centralamerika, vars bistånd uppgår till 187 miljoner euro för perioden 2014 – 2020 med fokus på livsmedelstrygghet, konfliktlösning, fred, säkerhet och konkurrenskraft.

B. Guatemala är strategiskt placerat på rutten för narkotikahandel och irreguljär migration mellan Centralamerika och Förenta staterna. Guatemalaner utgör fortfarande den näst största gruppen personer som utvisas från USA. Årtionden av interna konflikter, höga fattigdomsnivåer och en djupt rotad kultur av straffrihet har lett till en oförminskad nivå av våld och säkerhetshot i Guatemala. Hela samhället, men i synnerhet människorättsförsvarare, icke-statliga organisationer och lokala myndigheter, drabbas av den höga brottsligheten.

C. 2017 är det 20 år sedan fredsavtalet för Guatemala undertecknades. Kampen mot straffrihet, inbegripet de allvarliga brott som begicks under tidigare icke-demokratiska regimer, är oerhört viktig. De guatemalanska myndigheterna måste sända en tydlig signal till de fysiska personer som utsätter människorättsförsvarare för våld, och hjärnorna bakom, så att sådana handlingar inte går ostraffade.

D. Mellan januari och november 2016 bokförde enheten för skydd av människorättsförsvarare (UDEFEGUA) i Guatemala 14 mord och 7 mordförsök på människorättsförsvarare i Guatemala. Enligt samma källor förekom under 2016 sammanlagt 223 angrepp på människorättsförsvarare, bland annat 68 nya rättsfall som inleddes mot dem. Miljöförsvarare och försvarare av rättigheter till mark var, tillsammans med dem som arbetade för rättvisa och mot straffrihet, de människorättsförsvarare som oftast togs som måltavla.

E. Under 2017 har redan människorättsförsvararna Laura Leonor Vásquez Pineda och Sebastián Alonzo Juan dödats, förutom de journalister som uppges ha dödats under 2016 – Victor Valdés Cardona, Diego Esteban Gaspar, Roberto Salazar Barahona och Winston Leonardo Túnchez Cano.

F. Situationen för de mänskliga rättigheterna är fortsättningsvis mycket allvarlig. Läget för kvinnor och ursprungsbefolkningar, i synnerhet om de uppträder till försvar för mänskliga rättigheter och migranter, inger allvarlig oro, vilket också gäller för andra

frågor såsom tillgången till rättslig prövning, förhållandena i fängelserna, polisens uppförande och påståenden om tortyr, och den förvärras ytterligare av utbredd korruption, otillåten samverkan och straffrihet.

G. Guatemala har ratificerat ILO:s konvention nr 169 om ursprungsfolk och stamfolk och konvention nr 87 angående föreningsfrihet och skydd för organisationsrätten. Det finns vissa positiva tecken, såsom inrättandet av Mesa Sindical del Ministerio Público. I Guatemalas lag finns inte någon skyldighet att hålla fritt och välinformerat förhandssamråd med lokalbefolkningens samhällen, såsom det föreskrivs i ILO:s konvention nr 169.

H. Den interamerikanska domstolen för de mänskliga rättigheterna avkunnade 2014 en bindande dom där det yrkades på en offentlig politik för skydd av människorättsförsvarare. I dag pågår en EU-finansierad samrådsprocess inför inrättandet av denna politik.

I. FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter gäller för alla stater och alla företag, oavsett om de är transnationella eller inte och oavsett deras storlek, bransch, lokalisering, ägandeförhållanden och struktur, trots att en effektiv övervakning av dem, tillsammans med mekanismer för sanktioner, kvarstår som en utmaning för genomförandet av dessa principer runt om i världen. Situationen för de mänskliga rättigheterna i Guatemala kommer att göras till föremål för översyn i november 2017 inom ramen för FN:s mekanism för allmän återkommande utvärdering, som ingår i människorättsrådets arbete.

J. Guatemalas ombudsman för mänskliga rättigheter har, tillsammans med statsförvaltningen och rättsväsendet, vidtagit viktiga åtgärder för att motverka straffriheten och uttrycka erkänsla för de mänskliga rättigheterna.

K. Guatemala har vidtagit vissa viktiga åtgärder, såsom att mandatet för CICIG (den internationella kommissionen mot straffrihet i Guatemala) förlängts till 2019. I oktober 2016 lade överhuvudena för regeringen, kongressen och landets rättsväsen fram ett förslag för en konstitutionell reform av rättsväsendet, bland annat på basis av rundabordsdiskussioner med det civila samhället. Förslaget syftar till att stärka rättsväsendet på grundval av sådana principer som karriärutveckling för rättsväsendets tjänstemän, samtida förekomst av flera olika rättssystem och oberoende för rättsväsendet.

L. En riktad kampanj av trakasserier har lagt hinder i vägen för en rad prominenta fall som berör korruption och övergångsrättvisa och där människorättsförsvarare deltagit i arbetet, bland dem också domare och advokater som utsatts för skrämseltaktik och falska klagomål inför rätta. Direktören för den internationella erkända internationella kommissionen mot straffrihet i Guatemala (CICIG), Iván Velasquez, står också anklagad och en förtalskampanj pågår mot honom i dag. Det går framåt med prominenta fall inom övergångsrättvisa, till exempel de fall som berör Molina Theissen och CREOMPAZ eller de som bland annat berör korruption i målen La Linea y Coparacha.

M. Vissa av EU:s medlemsstater har ännu inte ratificerat associeringsavtalet mellan EU och Latinamerika och därför har inte heller pelaren om ”politisk dialog” trätt i kraft. Mänskliga rättigheter och rättsstaten står i centrum för EU:s politik för yttre åtgärder, tillsammans med hållbar ekonomisk och social utveckling.

1. Europaparlamentet fördömer å det starkaste de senaste morden på Laura Leonor Vásquez Pineda, Sebastian Alonzo Juan och journalisterna Victor Valdés Cardona, Diego Esteban Gaspar, Roberto Salazar Barahona och Winston Leonardo Túnchez Cano, samt vart och ett av de 14 mord på andra människorättsförsvarare som begåtts i Guatemala under 2016. Parlamentet uttrycker sitt djupaste deltagande med de anhöriga och vännerna till alla dessa människorättsförsvarare.

2. Europaparlamentet betonar att det är bekymrat över de fortsatta våldshandlingarna och avsaknaden av säkerhet som har negativa konsekvenser för människorättsförsvarares möjlighet att fullt ut och fritt utöva sin verksamhet. Parlamentet hyllar alla människorättsförsvarare i Guatemala och kräver en omedelbar, oberoende, objektiv och noggrann utredning av dessa och tidigare mord. Parlamentet betonar att det är oerhört viktigt att ha ett dynamiskt civilt samhälle för att göra staten mer ansvarig, lyhörd, inkluderande, effektiv och således mer legitim på alla nivåer.

3. Europaparlamentet välkomnar Guatemalas insatser i landets kamp mot organiserad brottslighet, begär att dessa insatser påskyndas och erkänner den enorma svårighet som landet står inför för att skapa säkerhet och frihet för alla sina medborgare i en situation med strukturerat våld som uppkommer i samband med narkotikahandel. Parlamentet uppmanar EU:s institutioner och medlemsstater att ställa tekniska och budgetanknutna medel till förfogande för Guatemala för att medverka till landets kamp mot korruption och organiserad brottslighet, och att prioritera sådana insatser i bilaterala samarbetsprogram.

4. Europaparlamentet påminner om behovet att utveckla en offentlig politik för skydd av människorättsförsvarare, vilket konstaterades av den interamerikanska domstolen för de mänskliga rättigheterna 2014. Parlamentet noterar den nationella dialog som nyligen inletts i landet och uppmanar de guatemalanska myndigheterna att se till att den offentliga politiken utvecklas genom en bredare inkluderande process och att de tar itu med de strukturella orsakerna till att människorättsförsvararnas sårbarhet ökar, samt uppmanar näringslivet att stödja dessa insatser.

5. Europaparlamentet välkomnar det beslut som fattats av EU:s delegation i Guatemala om att bidra finansiellt till diskussionerna och samrådsförfarandet i samband med ett sådant program och uppmuntrar EU:s delegation att fortsätta ge människorättsförsvarare sitt stöd. Parlamentet uppmanar de behöriga myndigheterna att utarbeta och genomföra en offentlig politik för skydd av människorättsförsvarare i nära samarbete med en mängd olika intressenter, och att fortsätta reformarbetet för ett oberoende rättsväsende, kampen mot straffrihet och befästande av rättsstaten.

6. Europaparlamentet uppmanar till ett skyndsamt och obligatoriskt genomförande av de försiktighetsåtgärder som rekommenderats av den interamerikanska kommissionen för de mänskliga rättigheterna och uppmanar myndigheterna att upphäva det beslut som ensidigt avlägsnar nationella försiktighetsåtgärder till fördel för människorättsförsvarare.

7. Europaparlamentet erinrar om resultaten från de 93 samråd med samhällen som genomfördes i god tro 2014 och 2015. Parlamentet påminner om att det för närvarande pågår ett samverkansbaserat förfarande och uppmanar de guatemalanska myndigheterna att påskynda förfarandena för att säkerställa upprättandet av en nationell mekanism för

fria och välinformerade förhandssamråd, såsom det föreskrivs i ILO:s konvention nr 169. Parlamentet uppmanar den guatemalanska regeringen att inleda bredare sociala samråd om vattenkraftverk, gruvprojekt och oljebolag, och uppmanar EU:s institutioner att se till att inget europeiskt bistånd eller stöd främjar eller tillåter utvecklingsprojekt utan att kravet på ett fritt och välinformerat förhandssamråd med lokalbefolkningens samhällen uppfylls.

8. Europaparlamentet välkomnar det initiativ till reformer för rättssystemet som lagts fram av den verkställande, dömande och lagstiftande makten inför kongressen för att vidareutveckla ett professionellt, demokratiskt rättssystem baserat på ett effektivt oberoende rättsväsende. Parlamentet kräver gemensamma insatser av Guatemalas kongress för att slutföra reformen av rättsväsendet i sin helhet och fullt ut 2017. Därför uppmanar parlamentet de guatemalanska myndigheterna att tilldela tillräcklig finansiering och personal till rättsväsendet, i synnerhet till riksåklagarämbetet. Parlamentet stöder det viktiga arbete som utförs av internationella kommissionen mot straffrihet i Guatemala (CICIG).

9. Europaparlamentet välkomnar domen från appellationsdomstolens första kammare, som bekräftade att folkmord och brott mot mänskliga rättigheter aldrig kan preskriberas i samband med rättegången mot den tidigare diktatorn Ríos Montt, och ser den som en milstolpe i kampen mot straffrihet.

10. Europaparlamentet uppmanar staten i Guatemala att samarbeta med mekanismen för allmän återkommande utvärdering och att vidta alla lämpliga åtgärder för att genomföra dess rekommendationer.

11. Europaparlamentet ber Europeiska unionen att stödja riksåklagarämbetet. Parlamentet avvisar bestämt alla former av påtryckningar, skrämseltaktik och påverkan som äventyrar oberoende, samtida förekomst av flera olika rättssystem och objektivitet. De guatemalanska myndigheterna uppmanas att fortsätta främja samarbete mellan inrikesministeriets enhet för analys av angrepp på människorättsförsvarare och riksåklagarämbetets sektion för mänskliga rättigheter.

12. Europaparlamentet uppmanar EU:s institutioner att arbeta för att ingå internationellt bindande avtal, vilket kommer att stärka efterlevnaden av mänskliga rättigheter, i synnerhet när det gäller EU-baserade företag som är verksamma i tredjeländer.

13. Europaparlamentet uppmanar de EU-medlemsstater som ännu inte gjort det att snarast ratificera associeringsavtalet mellan EU och Centralamerika. Parlamentet ber Europeiska unionen och dess medlemsstater att använda de mekanismer som fastställs i associeringsavtalet och avtalet om politisk dialog för att i högre grad uppmuntra Guatemala att fortsätta en ambitiös människorättsagenda och kampen mot straffrihet. Parlamentet uppmanar EU:s institutioner och medlemsstater att öronmärka tillräckliga medel och tekniskt bistånd för denna uppgift.

14. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet, kommissionen, Europeiska utrikestjänsten, EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter, Amerikanska samarbetsorganisationen, Parlamentariska församlingen EU–Latinamerika, medlemsstaternas regeringar och parlament samt Republiken Guatemalas president, regering och parlament, SIECA och Parlacen.